

Kungliga bibliotekets plan för nationell biblioteks- utveckling & samverkan

National Library
of Sweden

Uppdrag: Nationell bibliotekssamverkan

Kungliga biblioteket (KB) har av regeringen fått ett samordningsuppdrag för biblioteksväsendet. Enligt detta ska KB utöva nationell överblick samt främja samverkan och utveckling.

KB ska svara för frågor om samverkan mellan forskningsbibliotek när det gäller digitalisering och digitalt tillgängliggörande. Vi ska arbeta med utveckling och samordning av digitala tjänster och system inom biblioteksväsendet. Vi ska särskilt ansvara för det nationella biblioteksdatasystemet Libris.

Vidare ska KB analysera utvecklingen inom forskningsbiblioteken i landet. Vi ska också svara för den officiella biblioteksstatistiken. Tillsammans med länsbiblioteken ska vi följa upp hur de planer för biblioteksverksamheterna som kommuner och landsting antar i enlighet med bibliotekslagen, har utformats och hur de används.

Några av dessa uppgifter är nya, medan andra är sådana som KB arbetat med tidigare. Nu ska vi ta ett samlat grepp om vårt uppdrag och staka ut vägen framåt.

Så här ser vi på uppdraget och så här tänker vi ta oss an vår roll i ett nytt landskap.

Planen arbetas fram i samarbete med Kungliga bibliotekets Nationella referensgrupp. Aktivitetspunkterna gäller 2012 och ska därefter ses över årligen.

Gunilla Herdenberg, avdelningschef
Nationell samverkan.

Biblioteken är en samhällsresurs

Biblioteken är en viktig samhällsresurs och det finns stora utvecklingsmöjligheter för biblioteken i framtidens samhälle. Genom att ge fri tillgång till information och vägar till kunskap, kultur och upplevelser, representerar de viktiga demokratiska värden. Samverkande nätverk av starka kompetenta bibliotek erbjuder människor relevanta, lättillgängliga och innovativa tjänster. Detta är en förutsättning för utvecklingen av ett samhälle som inkluderar alla.

Det första KB gör är att:

- säkra att barn-, mångkultur och tillgänglighetsperspektivet finns med i de frågor KB arbetar med
- vara fortsatt aktiva i Digidel 2013 och tydliggöra bibliotekens betydelse för att skapa digital delaktighet i samhället.

Biblioteken är ett nätverk

Varje offentligt finansierat bibliotek stödjer det lokala och främjar det gemensamma. Biblioteken utformar sina tjänster och driver utveckling i dialog med sina huvudmän för att möta sina målgruppers behov.

Samtidigt är biblioteken noder i ett gemensamt nätverk. Genom samarbete kan biblioteken öka effektiviteten och optimera nyttjandet av resurser för att ge människor en jämlik tillgång till information livet igenom.

Det första KB gör är att:

- ge Informations- och lånecentralerna, Internationella biblioteket och Sveriges Depåbibliotek ett tydligare uppdrag
- synliggöra specialbibliotekens roll i det nationella biblioteks-nätverket genom utvidgad kartläggning
- undersöka vad vi kan göra för utvecklingen av särskilt skolbiblioteken och för att stärka deras roll i nätverket
- följa upp fjärrlåneutredningen: ta fram nya riktlinjer i samarbete med Kulturrådet, utföra en kartläggning av fjärrlån av kurslitteratur samt översyn och konsekvensanalys av modellen för fjärrlåne-kompensation.

Foto: rosmary/Flickr.com Creative Commons

Kungliga biblioteket är navet i nationell bibliotekssamverkan

KB:s uppdrag är att främja samverkan och utöva nationell överblick. Vi arbetar för en effektiv informationsförsörjning med invånarnas intresse och behov för ögonen. I samarbete med de offentligt finansierade biblioteken driver KB utvecklingen framåt inom angelägna områden.

KB:s roll är att vara samlande, stödjande och pådrivande. Vi initierar, driver och bevakar utveckling som är av nationellt intresse och som håller en lång tid. Utvecklingsprojekten kan bedrivas på KB, på enskilda bibliotek eller som samarbeten. KB eftersträvar en öppen dialog där en genomarbetad inflytandestruktur säkrar att vi gör riktiga prioriteringar.

Det första KB gör är att:

- synliggöra det nationella uppdraget och hur vi arbetar med det, både generellt och inom specifika områden

- implementera en ny inflytandestruktur för nationell samverkan som speglar hela uppdraget
- skapa en plattform för kommunikation, kompetensbyte och samarbete med bibliotek.

Gemensam infrastruktur för fri information

I sina nationella utvecklingsinsatser förespråkar KB öppenhet och delandekultur i tjänster och teknik. Den tekniska infrastrukturen som KB utvecklar bygger på öppen data för långsiktig hållbarhet. Detta är en förutsättning för att vi ska kunna förhålla oss till förändrade informationsvägar och användarmönster. Genom att ge biblioteken förutsättningar att fritt kunna återanvända och berika varandras data, hushåller vi med offentliga medel.

I uppbyggnaden av informationstjänster använder KB affärsmodeller som balanserar upphovsrätt och tillgång. Tillsammans med biblioteken arbetar vi för gemensamma och flexibla lösningar som ger invånarna fri tillgång till information, oavsett medieformat och distributionsform. Detta arbete sker i dialog med producenter, intermediärer och upphovsrättsorganisationer.

Det första KB gör är att:

- utveckla ett Libris för alla typer av bibliotek
- skapa ny teknisk infrastruktur med katalogsystem, databrunn och aggregering
- stödja bibliotekens digitalisering
- driva och samordna metadatafrågor nationellt och internationellt
- finna en ny lösning för bibliotekens behov av länkserver till e-resurser
- finna en lösning för att distribuera de e-resurser som ingår i BIBSAM-konsortiets avtal
- undersöka förutsättningar att ta in nya målgrupper i licensarbetet
- arbeta med utvecklingen av affärsmodeller och upphovsrättsfrågor för e-boksavtal
- utöka BIBSAM-konsortiets avtal med open access-licenser
- fortsätta arbeta för fri tillgång till vetenskaplig information inom OpenAccess.se.

Bibliotek av hög kvalitet

KB vill öka kunskapen om biblioteksverksamhet och dess effekter i samhället. Bibliotekens bidrag till den långsiktiga samhällsutvecklingen ska belysas.

Genom att följa bibliotekslagens praktiska tillämpning, genomföra utvärderingar och ta fram, bearbeta, analysera och presentera en nationell biblioteksstatistik av hög kvalitet, skapar KB underlag för diskussion och vidare utvecklingsinsatser.

KB stödjer bibliotekens eget kvalitetsarbete med dess mångfald av metoder och redskap, och är en plattform för erfarenhetsutbyte och jämförelser.

Det första KB gör är att:

- följa upp planer för biblioteksverksamheterna som kommuner och landsting antar i enlighet med bibliotekslagen
- prova en modell för ett långsiktigt kvalitetsarbete i samarbete med läns- och regionbiblioteken
- samla in, sammanställa, analysera och sprida den officiella biblioteksstatistiken för folk-, forsknings-, sjukhus- och skolbibliotek
- följa upp e-resursernas påverkan på universitets- och högskolebiblioteken i en temastudie.

Bibliotek med hög kompetens

En kraftfull utveckling förutsätter starka och kompetenta bibliotek. Ansvaret för resurstilldelning och kompetensförsörjning ligger på bibliotekens huvudmän. KB bidrar med att understödja kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte på nationellt strategiska områden.

KB vill vara en plattform för innovation, gemensamt kompetensbyggande och kompetensnyttjande. Som nationell samordnare initierar och stödjer vi nationella projekt och ger biblioteken möjlighet att pröva nya idéer.

För att kunna identifiera viktiga utvecklingsområden behövs en strukturerad omvärldsbevakning.

KB vill också stärka utbytet mellan teori och praktik i bibliotekssektorn. Kontakterna med utbildning och forskning ska utvecklas. Detta gäller såväl Biblioteks- och informationsvetenskap (B&I), som andra områden som är relevanta för biblioteksutvecklingen.

Det första KB gör är att:

- systematiskt arbeta med omvärldsbevakning
- utveckla kontakterna med forskning och utbildning inom Biblioteks- och Informationsvetenskap
- inventera behoven av kompetensutvecklingsinsatser nationellt
- samordna, utveckla och utvärdera KB:s externa utbildningsinsatser: Libris tjänster och system, databaslicenser och förhandlingsteknik och kvalitetsarbete
- utveckla e-lärande för ökat stöd och spridning av KB:s kompetens utvecklingsinsatser.

Samarbetspartners

KB ska vara en drivande samarbetspartner till andra myndigheter och organisationer i en gemensam strävan att bidra till en långsiktig samhällsutveckling.

För att få kunskap om invånarnas behov av biblioteks- och informationstjänster, i kommuner och regioner, på myndigheter, i skolor, lärosäten, på sjukhus och i forskarsamhället, behöver KB ha ett nära och förtroendefullt samarbete med de offentligt finansierade biblioteken och deras uppdragsgivare.

Informationsmarknaden är global. Den internationella utvecklingen och samarbetet är av större betydelse än någonsin. Kontakten med kommersiella aktörer och andra leverantörer av teknik och innehåll utvecklas ständigt. KB ska hålla jämna steg med utvecklingen så att vi som medvetna och kunniga intressenter kan vara med och påverka, med invånarnas behov och intresse för ögonen.

Det första KB gör är att:

- följa upp kultursamverkansmodellen i samarbete med Kulturrådet och Myndigheten för kulturanalys
- skapa förutsättningar för möten mellan aktörer på e-boksområdet för dialog kring samarbeten och utvecklingsfrågor
- medverka i arbetet för en nationell open access-policy
- delta i internationella projekt och samarbeten som OpenAIREplus.

Följ och diskutera vårt arbete på webben!

Avdelningen för nationell samverkan

kb.se/bibliotek

Samverkansbloggen

bibliotekssamverkan.kb.se

LIBRIS nationella bibliotekssystem

kb.se/libris

Librisbloggen

librisbloggen.kb.se